

Літвінов Максим Олександрович,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
навчально-наукового інституту заочного та
дистанційного навчання Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сірий Юрій Миколайович,

Т.в.о. заступника директора з навчально-
методичної та наукової роботи навчально-
наукового інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ, кандидат наук
з державного управління

ВПЛИВ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ НА НЕЗАКОННИЙ ОБІГ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ: ПОСИЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ РИЗИКІВ

У зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України та веденням на території нашої держави бойових дій, виникає ряд певних загроз загальнокримінальної спрямованості, що мають прогнозовані вкрай негативні наслідки для держави, як інституції, так і для суспільства в цілому.

Водночас, незважаючи на наявні суттєві дестабілізуючі чинники, правоохоронними органами, в тому підрозділами кримінальної поліції Національної поліції України, у цілому виживаються вичерпні заходи, що спрямовані на забезпечення стабільності криміногенної ситуації, не допущенню її загострення та сплеску негативних явищ кримінального характеру у суспільстві.

Проаналізувавши криміногенну ситуацію в Миколаївській області за період з початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації по теперішній час, та порівнявши її з довоєнними часами відмічається сплеск деяких видів кримінальних правопорушень. Одним із таких є правопорушення, що передбачене ст. 263 Кримінального кодексу України «Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами».

На території Миколаївської області, починаючи з березня по грудень 2022 року велись активні бойові дії. В окремих населених пунктах та в безпосередній близькості до них розміщувались бойові позиції як ворога, так і Сил оборони України. В ході активного вогневого натиску ті чи інші позиції залишались в терміновому порядку, нерідко залишаючи боекомплект на місці. З огляду на це значна кількість зброї та бойових припасів так і залишилась на покинутих позиціях. Далі залишена зброя нерідко виявляється місцевими жителями та опиняється в їхньому домоволодінні. Хтось має намір добровільно здати правоохоронним органам, хтось залишає її собі з тією метою, щоб на випадок повернення ворога чинити йому

збройний опір, а хтось керується виключно жадібністю і має намір подальшої реалізації зброї. Що стосується питання реалізації, то в Миколаївській області протягом 2022 року співробітниками поліції самостійно або спільно зі Службою безпеки України проведено 5 негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених ст. 271 Кримінального процесуального кодексу України, а саме здійснено контрольовану та оперативну закупку. За результатами НСРД з незаконного обігу вилучено: 1 автомат Калашнікова, 1 ручний протитанковий гранатомет, 1 ручна осколкова граната, 470 набоїв калібру 5,45 для автомата Калашнікова. Протягом 2023 року здійснено 18 оперативних закупок, в результаті яких вилучено: 3 одиниці автоматичної зброї, 15 гранат, 1721 шт. набоїв різного калібру, 1250 г вибухової речовини, 1 ПЗРК «Ігла», 1 ручний протитанковий гранатомет.

Що стосується вилучення зброї військового походження під час проведення обшуків, то за 2021/2022/2023 роки вилучено: автоматичної зброї – 1/32/52; гранатометів – 1/23/40; гранат – 0/212/676; набоїв різного калібру – ?/25432/48796; пороху – 0/0/225 кг; тротилу – 0/0/18 кг відповідно.

Кричущим фактом є те, що на фоні такої значної кількості вилученої зброї працівниками поліції реєструється дуже незначний відсоток випадків добровільної здачі зброї. Так, наприклад, протягом 2022 року здано лише 8 одиниць різноманітної зброї, а протягом 2023 року – 10.

Слід зазначити, що на фоні буму виявлення зброї саме військового призначення відмічається зменшення фактів незаконних операцій з вогнепальною зброєю цивільного призначення (травматична зброя, гладкоствольна, нарізна мисливська).

Збільшення кількості «тіньової» зброї зумовлене тим, що з початком війни, а відповідно введенням в нашій країні режиму воєнного стану, а особливо в перші тижні, в значній мірі зменшився контроль і пильність за переміщенням та застосуванням зброї. Під час ведення активних бойових дій звітність щодо застосування зброї та її кількості майже спростовується. Під час бою останнє про що ти дбаєш, так це відзвітувати про кількість використаних боєприпасів. Під час евакуації з поля бою головне зберегти життя, аніж турбуватися про боєкомплект. А відповідно в такому розвитку подій майже неможливо достеменно підтвердити місцезнаходження боєприпасів. І така списана або неврахована зброя має всі шанси увійти до вищенаведеної статистики.

Зі збільшенням кількості зброї в незаконному неконтрольованому обігу можна прогнозувати відповідного збільшення кількості кримінальних правопорушень із її застосуванням. Такими можуть бути правопорушення, передбачені наступними статтями Кримінального кодексу України: ст. 115 «Умисне вбивство», ст. 187 «Розбійний напад», ст. 189 «Вимагання», ст. 296 «Хуліганство»

та ін. Також, в подальшому, слід очікувати збільшення кількості зброї в обігу на «чорному» ринку.

Слід зробити висновок, що збройна агресія РФ значно погіршила криміногенну ситуацію в Україні, спричинивши масове поширення незаконної зброї. Це потребує вжиття рішучих заходів з боку правоохоронних органів та держави загалом.

Список використаних джерел

1. Зброя з поля бою: як в Україні зростає "тіньовий" ринок зброї (https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%96%D1%85%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B0_%D0%B7%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%8F_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8)

2. Незаконний обіг зброї в Україні: що роблять правоохоронці? (<https://susplne.media/661630-nezakonnij-obig-zbroi-naspolicia-povidomila-skilki-zbroi-ta-boeprispasiv-vilucili-2023-roku/>)

3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>)

Лобас Віра Володимирівна,

здобувач ступеня вищої освіти
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Марков Михайло Миколайович,

професор кафедри оперативно-
розшукової діяльності Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

ПРИЧИНИ ЗБІЛЬШЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Агресивна війна, розв'язана російською федерацією проти України, – пекуча й текуча сучасність Українського народу, що поставила питання про базові засади соціальності, людяності, про колективну консолідацію, про життєздатність і дієвість мотиваційних двигунів європейської цивілізації. Супротив агресії – результуюча згущення волі, спрямованої на утримання соціально-часової, ціннісної, цивілізаційної дистанції з агресором засобами збереження української політичної нації. Задача – екстраординарна, з невизначеними вихідними даними [1]. Їх визначення, адаптація, фіксація поточних (воєнних) змін, управління ними – одна з умов перемоги у війні. Злочинність в структурі цих вихідних даних, значущих для перебігу і результатів війни факторів, посідає одне з визначальних місць, зважаючи на кримінальну природу самої агресії і проявів функціонування російського фашистського політичного режиму.